

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

עולם הערבים והאסלאם

(לבתי ספר עבריים)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	מבוא להכרת האסלאם
פרק שני	—	מדינות האזור
פרק שלישי	—	עידן הח'ליפות והאימפריות — מושגים
פרק רביעי	—	מושגים
סוריה ולבנון	—	
או		
ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ		
סך הכול	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) הקפד על כתב יד ברור וקריא.

(2) לאחר סיום הבחינה וטרם מסירתה למשגיח, בדוק אותה שנית.

(3) המלצה לחלוקת זמן: שעה וחצי — לפרקים הראשון והשני

חצי שעה — לפרקים השלישי והרביעי

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על שלוש מן השאלות 1-8 (לכל שאלה – 20 נקודות; לכל סעיף – 10 נקודות).
ענה לפחות על שאלה אחת מכל פרק.

פרק ראשון – מבוא להכרת האסלאם

מחמד וראשית האסלאם

1. ראשית האסלאם – מחמד במכה

- א. קרא את הפסוק שלפניך מן הקוראן, וענה על השאלה שאחריו.
 "ישתבח שמו של המסיע את עבדו בלילה מן המסגד הקדוש אשר נָתַנו את ברכתנו על סביבותיו, למען נִראה לו את אותותינו".
 (הקוראן, סורה 17 פסוק 1. תרגום: א' רובין)
- איזו מסורת הנוגעת למחמד נקשרה לפסוק זה? הסבר את חשיבות המסורת הזאת להתפתחות האסלאם.
- ב. תאר את התגובה של אנשי מכה על הבשורות של מחמד במכה.

2. ראשית האסלאם – מחמד במדינה

- א. הסבר את המעמד של היהודים על פי "הסכם האומה" (עֶהְד אל-אֻמָּה), ותאר עניין אחד נוסף שההסכם עוסק בו.
- ב. ציין את השמות של שניים מן הקרבות החשובים שניהל מחמד נגד אנשי מכה ואת השנה שבה התרחש כל אחד מהם.
- תאר בהרחבה אחד מקרבות אלה והסבר את החשיבות שלו.

התפתחות דת האסלאם

3. ההלכה האסלאמית

- א. מה הם "שורשי ההלכה" (אֶצוּל אל-פִּקְה), וכיצד שימשו לפסיקת הלכה?
- ב. תאר בקצרה את המנגנון האסלאמי לביקורת החדית', והסבר מדוע היה בו צורך.

עידן הח'ליפות והאימפריות

4. עידן הח'ליפות והאימפריות

- א. מי היו ה"ראשדון" (הח'ליפים "ישרי הדרך"), ומדוע כונו כך?
- בחר באחד מהם ותאר כיצד הוא עלה לשלטון.
- ב. בחר באחד הח'ליפים שלמדת עליו, ותאר את אחת מפעולותיו החשובות.

פרק שני – מדינות האזור

5. מצרים – שלטון סאדאת

לחתימת הסכם השלום בין ישראל ובין מצרים הייתה השפעה על המעמד של מצרים בעולם הערבי.

א. תאר את המעמד של מצרים בעולם הערבי לפני חתימת הסכם השלום עם ישראל.

ב. תאר והסבר את היחס של העולם הערבי כלפי מצרים בעקבות חתימת הסכם השלום.

6. מצרים – מדיניות הפנים של מובארק

א. תאר כיצד התמודד מובארק עם האופוזיציה לשלטון ולמדיניות שלו.

ב. כיצד ניסה מובארק להתמודד עם גידול האוכלוסייה במצרים?

הערך את מידת ההצלחה של מובארק בבלימת גידול האוכלוסייה.

7. טורקיה

א. ציין שלושה מששת עקרונות היסוד החברתיים ("ששת החיצים") של כמאל אטאטורק.

תאר בהרחבה כיצד הוא ניסה ליישם אותם.

ב. מה היה "משבר קפריסין"? הסבר את השפעתו על יחסי החוץ של טורקיה.

8. איראן

"בספר זה [ולאיתי פקיה], כמו גם באין-ספור הצהרות אחרות מאז, צידד איתאללה ח'ומייני בפוליטיזציה של החברה בכלל ובמעורבות פוליטית של ה"עלמא" בפרט. הוא גינה את הפרדת הדת מהמדינה כמזימה אימפריאליסטית שנועדה "לכלוא" את ה"עלמא" במסגדים כאמצעי לקדם את מזימותיו לניצול העולם המוסלמי; תבע להפקיד את השלטון בידי השליטים הלגיטימיים הבלעדיים – הם אנשי הדת; וגינה את המלוכה כדפוס שלטוני הזר לרוח האסלאם ומנוגד לו. לא רק הסדר המלוכני היה פסול בעיניו, אלא כל משטר שהעומד בראשו אינו פוסק הלכה בכיר".

(ד' מנשרי ול' הנדלמן-בעבור, איראן – אנטומיה של מהפכה, הקיבוץ המאוחד, 2009, עמ' 25)

א. הסבר את העיקרון של "ולאיתי פקיה" לפי התאוריה הפוליטית של ח'ומייני.

ב. תאר שני גורמים שהביאו למהפכה האסלאמית באיראן.

כתוב בקצרה על שלושה מן המושגים שבפרקים השלישי והרביעי. (לכל מושג — $13\frac{1}{3}$ נקודות).

כתוב לפחות על מושג אחד מכל פרק, בפרק הרביעי בחר בנושא שלמדת.

פרק שלישי — עידן הח'ליפות והאימפריות — מושגים

9. אַמְצָאֵר

10. מַחְתָּסֵב

11. בית אל-חֶכְמָה (דָּאָר אל-חֶכְמָה)

12. בְּרִמְכִים

13. פְּרִמָּאן

פרק רביעי — מושגים

סוריה ולבנון

אֶן יַרְדֵּן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ

בחר בנושא שלמדת, נושא אֶן נושא ב.

נושא א: סוריה ולבנון

14. חַאפִּז אל-אֶסַד

15. תְּנוּעַת אֶמֶל

16. עֲלִוּים

17. מוֹסַא אל-צַדֵּר

18. מלחמת האזרחים בלבנון (1975)

נושא ב: ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ

19. איחוד האמירויות הערביות

20. "ספטמבר השחור"

21. משבר הנפט (1974)

22. המלך עבדאללה השני

23. מדיניות ירדן בעניין ירושלים

בהצלחה!